

Pianisten Lucas (1993, links) en Arthur (1996) Jussen trekken al sinds hun vroege jeugd met succes langs de wereldpodia. Hun toekomst ziet er zonnig uit, maar soms knaagt dat juist. Arthur: "Ik vind het gek dat ik nu, op mijn 18de, al weet wat me te doen staat voor de komende veertig jaar."

TEKST: MINOU OP DEN VELDE | BEELD: BRENDA VAN LEEUWEN

LUCAS EN ARTHUR JUSSEN

'Voor de Yamaha C3 moesten onze ouders een tweede hypotheek nemen'

Ik kan niet alleen

Lucas: "De afgelopen jaren in Madrid moest ik soms alleen spelen. Het applaus op het podium was schitterend. Maar zodra ik in de kleedkamer de schoenspanners in mijn schoenen schoof, was ik helemaal alleen. Terwijl ik gewend ben dat Arthur er altijd is, goddank. Er zijn muzikanten die hun leven lang alleen reizen. Dat zou ik niet kunnen." ▶

Niet te gelikt

Arthur: “Elke avond gaan de kaarsjes aan. Ik ben een huiselijk iemand. Zodra ik thuiskom, trek ik mijn joggingpak aan. Over een jaar gaan Lucas en

ik allebei in Amsterdam aan het IJ wonen. Ik wil het niet te strak. Niet dat je binnenkomt en denkt: zo dat is gelikt, dat klopt allemaal! Het moet er gezellig uitzien, een beetje ouderwets, met een Perzisch tapijt. Maar dat worden neppe, want die echte zijn te duur. Ik woon straks veertig meter lopen van mijn broer vandaan. Of ik elke avond met hem ga eten? Nou, ik heb mijn eigen leven. Maar ik ga nu geen nee zeggen, want misschien doe ik het wel, haha.”

Traditie

Arthur: “Het is heel erg, maar we eten altijd aan deze kleine tafel met z’n viertjes. Vaak zelfs met de tv aan. De grote eettafel vinden we niet gezellig. Mijn broer en ik wonen nog thuis. Ik vind niks leukers dan dat papa en mama er staan na een concert en zeggen: dit was echt goed. Ik ga ook zo een week met ze op vakantie. Dan heb ik net zoveel lol als met mijn vrienden. We zijn opgegroeid met lekker eten. Vroeger op vakantie bestelde mijn moeder mosselen of escargots. Ik wist helemaal niet wat het was, maar ik kwam altijd aan de tafel en deed mijn mond open en daar gooide ze ze gewoon in. Kerst is bij ons familietijd. Op die dagen treden we nooit op. We gaan altijd naar onze opa’s en oma’s in Maastricht en Vaals. Iedereen is chic gekleed in mooie pakken en jurken. Rond vijven vindt opa het tijd voor champagne. Hij doet een toespraak, en dan klinken we. Het is traditie dat de mannen daarna de oesters open maken. Mijn opa kan heel goed koken en maakt altijd een zevengangendiner. Daarbij wordt het nodige gedronken. Er staat een vleugeltje en het is een ongeschreven regel dat we op een bepaald moment met zijn allen popliedjes zingen.”

Limburgers

Lucas: “We zijn in Hilversum opgegroeid, maar we voelen ons soms toch meer Limburgers. Onze vriezer ligt vol met deze heerlijke Limburgse worst. Het leven draait daar om genieten. Je hebt in Maastricht een fantastisch restaurant, de Sjek. Daar kun je niet reserveren. Het is er altijd bomvol. Zodra je er aankomt, zegt de eigenaar: ‘Het duurt nog anderhalf eurke.’ Dat is voor Limburgers geen probleem. Je drinkt aan de bar anderhalve fles wijn en

daarna ga je dineren. In de Randstad doe je dat niet. Soms gaan we op zaterdag uit eten en dan zitten we om 23 uur al in een leeg restaurant. Het lééft niet! Op zo’n moment mis ik Limburg.”

Karakter

Lucas: “Deze fitnessbal hebben we van onze eerste pianolerares gekregen. We hebben er nog nooit een oefening op gedaan. De afgelopen twee jaar studeerde ik bij Dimitri Bashkirov. Hij is keihard voor zijn studenten. Vanaf je 12de tot je 18de jaar leg je een basis in je spel voor de rest van je leven. In die jaren hebben wij veel bij Maria João Pires gezeten, die een vrouwelijke manier van spelen heeft. Wij speelden ook op haar manier. Het is mooi, maar soms misschien niet hard of groots genoeg. Vanaf de eerste dag merkte ik dat mijn mooie spel Bashkirov dwars zat. Maar ik dacht: ik blijf trouw aan mijzelf. Ik ga mijn manier van spelen niet kwijtraken door hem. Daar is mijn karakter te sterk voor. Ik heb leerlingen gezien die na een jaar onder zijn druk op een onnatuurlijke manier waren vervormd. Het zag er niet meer uit, hoe ze speelden. Ze waren een product van iemand anders geworden en kwamen huilend de les uit. Bij mij gebeurde dat niet, tot april vorig jaar. Ik speelde voor en opeens maakte hij me helemaal kapot. ‘Ben jij gek geworden?’ schreeuwde hij. ‘Het is schandalig dat je het überhaupt zo durft te spelen!’ Meestal kon ik me goed houden als hij foeterde en op de vleugel sloeg. Maar dit keer had hij me mentaal gebroken. Ik vloog naar huis voor een concert. Papa kwam me ophalen. Ik zei: ‘Jeetje pap, wat als het écht zo slecht was? Hoe kom ik hier uit?’ Toch heb ik veel geleerd van Bashkirov. Het afgelopen jaar speelde ik de Paganini-varianties van Rachmaninov. Dat stuk is één brok Russische trots. Groots, ritmisch en überromantisch. Technisch heel lastig, je hebt er veel kracht voor nodig. Dat stuk kon ik nu op een nieuwe manier spelen. Ik kende alle hoeken en gaten. Totale controle. Voorheen, omdat ik bang was om lelijk te spelen, had ik soms niet genoeg klank. Nu weet ik hoe ik met mijn aanslag en timbre kan zorgen dat de noot eruit komt. Zodat het publiek onbewust voelt: dit is belangrijk.” ▶

Lucas: “Ben jij gek geworden?” schreeuwde Bashkirov. ‘Schandalig dat je het überhaupt zo durft te spelen!’”

PIANISTEN ARTHUR (1996) EN LUCAS (1993) JUSSEN debuteerden op 10- en 13-jarige leeftijd in Tivoli Vredenburg met Mozarts concert voor twee piano's. In 2010 tekenden de broers een contract bij het vermaarde label Deutsche Grammophon. In 2011 wonnen ze de Edison Klassiek Luister Muziek Prijs en de Concertgebouw Young Talent Award. Hun concertagenda voert hen van Europese festivals tot podia in Seoel en Tokio. Het nieuwste album *Mozart, Double piano concertos*, is nu verkrijgbaar. Arthurjussen.nl, Lucasjussen.nl

Investing

Lucas: "We hebben een Yamaha C3 en een Steinway D. Die laatst staat op alle goede concertpodia. Voor de Yamaha C3 moesten mijn ouders een tweede hypotheek nemen. Ze zagen het als investering voor later. Stel dat je ooit een eigen festival krijgt of een concertzaal aan je huis bouwt, dan heb je alvast een prachtig instrument."

Houvast

Lucas: "Arthur speelt voor elk concert anderhalf uur in, op deze reispiano. Dat houvast heeft hij nodig. Als hij dat niet doet, werkt dat mentaal bij hem door tijdens het hele concert. Ik kan dat meer loslaten."

Arthur: "Lucas is realistischer dan ik, en ziet ook wat goed is aan ons spel. Hij zal niet ineens roepen: 'O dit is fantastisch!' En daarna zeggen: 'Het is helemaal niks, dit moet echt beter.' Dat doe ik wel. Ik ben meer van alle hens aan dek. Terwijl dat niet nodig is. Jan Wijn, mijn leraar, zegt elke les: 'Ontspan nou eens! Geniet eens van het feit dat je het kan!' Ik zit tamelijk verkrampd achter de piano. Ik trek ook rare gezichten. Vreselijk. Misschien dat er in mij een soort angst zit dat als ik niet gespannen achter de piano zit, ik er niet alles voor doe om het mooiste eruit te halen. Van elke noot probeer ik iets te maken. Zelfs als ik in de huiskamer zit te studeren. Jan vroeg een keer: 'Speel deze vier maten nu eens ontspannen. Alsof je een eitje bakt. Hoe voel je je nu? Alsof je er niets mee doet hè?' Ik zei: 'Ja, eigenlijk wel.'

Er was een periode dat ik tijdens concerten alleen maar dacht: o jee wat gaat er komen, o shit, ik moet er nu niet uitvliegen. Dat je rationeel aan het spelen bent, maar eigenlijk geen muziek meer maakt. Tuurlijk, je ziet de noten staan, maar dat zijn er zo veel... daar kun je niet op vertrouwen. Soms heb ik dat nog, terwijl ik zo goed voorbereid ben dat ik elke noot kan dromen. Mijn vader zegt altijd vlak voordat ik opga: 'En nu alles vergeten en speel gewoon met risico. Het grootste risico is om geen risico te nemen. Je hebt gestudeerd alsof

je leven ervan afhangt. Je kan het gewoon!' Ooit maakte ik een kolossale fout. Ik had een stuk waarin een passage drie keer exact hetzelfde terugkwam. De eerste keer wist ik het al niet meer. Het was in een mooie zaal in Duitsland, het was hartstikke belangrijk. En ik heb het drie keer verkeerd gespeeld. Het werd voor de radio opgenomen en de presentator zei: 'Fantastisch, ik heb het zelden zo mooi gehoord!' Maar ik was er kapot van. Dat is jarenlange training die er niet uitkomt. Diepe teleurstelling. Pas later begreep ik wat hij bedoelde. Het gaat niet om die foute noten, maar om het gevoel dat je erin legt.

Ik ben vanaf mijn 13de gewend om gedisciplineerd te zijn. Dat was ook nodig, om verder te komen. Spelen met alle overgave, en voor elk concert heel diep gaan, dat hoorde er gewoon bij. De meeste mensen denken rond hun zoste voor het eerst: o nu moet ik wel even deze stage goed afronden. Want misschien komt hier een kans uit voort. Ik had van jongs af aan al veel verantwoordelijkheid waar ik ook blij mee was. Wat ik niet anders zou willen. Maar soms vind ik het gek dat ik nu, op mijn 18de, al weet wat me te doen staat voor de komende veertig jaar. Dat ik nu al weet wat ik kan bereiken als ik precies zo doorga. En hoe ik dat moet doen. Soms denk ik: ik wou dat het een keer mis kon gaan. Dat ik niet weet wat er gaat gebeuren. Dat ik vanaf nul moet beginnen en het weer op moet bouwen. Dat geeft een gezonde, fijne spanning. Net zoals wanneer je pas verliefd bent en niet weet hoe het gaat lopen. Wordt dit mijn vriendin? Of vindt zij mij niet leuk? Vroeger vond ik het fijn om naar school te gaan. Dat ik naast de piano iets had dat totaal anders was. Nu heb ik alleen maar de muziek." ▶

Arthur: 'Ik zit tamelijk verkrampd achter de piano. Trek ook rare gezichten. Vreselijk!'

Uitlaatklep

Arthur: "Met deze auto rijden we altijd naar optredens. Er zit een geweldige geluidsinstallatie in. Bij een concert heb je je super geconcentreerd, het is allemaal heel serieus, dus daarna zetten mijn broer en ik keihard popmuziek op. *How am I supposed to live without you* van Michael Bolton, ken je dat? Die zetten we op maximaal volume en dan zingen we uit volle borst mee. Heerlijke uitlaatklep."

Gemis

Lucas: "Vijf jaar geleden ontmoette ik mijn vriendin. Een heel mooi en lief meisje. Ze is klein, daar hou ik van, want ik ben zelf niet al te groot. We wonen niet samen, maar haar roze badjas heeft hier een vast plekje. Van de vijf jaar samen heb ik vier jaar in Spanje en Amerika gestudeerd. Ik zag haar soms zes weken niet. Je kunt zeggen: wat raar. Maar voor mij heeft het juist goed gewerkt, omdat er zo een gezonde vrijheid ontstaat. Als je op de middelbare school verkering krijgt, zie je elkaar elke dag. Na een half jaar ben je klaar. Bij ons bleef het leuk. De piano staat op

één. Toch. Dat ben ik verplicht aan mijn vak. Als ik op haar verjaardag een concert krijg aangeboden ga ik natuurlijk dat concert spelen. Ik heb in het buitenland nieuwe vrienden gekregen. Maar Arthur zit nog in Nederland en ziet dat zijn vrienden allemaal gezellig bij een studentenvereniging zitten. Dat sociale leven is niet mogelijk voor ons. Ik weet wat ik daarvoor terugkrijg. Maar we missen het soms wel. Studenten hebben veel tijd voor onzin, dat ontspant heel erg. Stiekem willen wij dat ook meemaken. De klassieke muzikwereld bestaat voornamelijk uit mensen die veel ouder zijn dan wij. Op het conservatorium zit een heel ander type mensen dan onze schoolvrienden. Intellectuele mensen die bezig zijn met kunst en literatuur. Arthur en ik praten daar ook veel over. Maar we kunnen dat ook loslaten. Ik kan een hele avond op zo'n sociëteit de nodige biertjes drinken en het alleen maar over onzin hebben, en dan heb ik toch een heerlijke avond."

➔ Wilt u de broers Jussen zien en horen pianospelen? Kijk dan op Zin.nl/jussen

Arthur: 'Love actually, wat een heerlijke film! Wat dat betreft ben ik net een wijf'

Gezellig

Arthur: "Een jaar of zeven geleden reisden we elke maand naar Parijs voor pianoles. Onderweg keken we drie films achter elkaar. *Love actually*, heerlijk! Wat dat betreft ben ik net een wijf. Met een dubbelstekkertje aan de koptelefoon konden we tegelijk het geluid horen. Vonden we gezellig. Voor onze nieuwe cd hebben we op die manier alle opnamen teruggeluisterd en beoordeeld. Aan dat kleine ding hebben we veel te danken."

